

Flört Şiddeti Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması^a

Sema Civan Gökkaya^{b, c}

Özet

Bu çalışmanın amacı Türk kültürüne uygun flört şiddeti ölçeği geliştirilerek geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapılmasıdır. Araştırma, keşfedici ardışık desene göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 18-30 yaş arasındaki üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. 90 öğrenci nitel, 1021 öğrenci ise nicel çalışma grubunda yer almaktadır. Nitel veriler, fiziksel, cinsel ve duygusal şiddet temaları altında betimsel olarak analiz edilmiştir. Nicel veriler, çevrimiçi ortamda toplanmış ve verilere açıklayıcı, doğrulayıcı faktör analizi ile güvenirlik ve madde analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçları, beşli likert tipi derecelendirmeye sahip ölçme aracının 28 madde ve dört alt boyuttan oluştuğunu göstermiştir. Madde analizleri yapılan ölçeğin iç tutarlılığına Cronbach Alpha katsayısı, Spearman Brown, Guttman Split-Half ve Kompozit güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır ve yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu ile Flört Şiddeti Ölçeği arasındaki ilişki .61 olarak bulunmuştur. Bulgular, ölçeğin flört şiddeti konusunda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Flört Şiddeti
Ölçek Geliştirme
Üniversite Öğrencileri

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 05.12.2021
Kabul Tarihi: 18.03.2022
Doi: 10.18026/cbayarsos.1032755

Developing A Scale For Dating Violence: A Study on Validity and Reliability

Abstract

The purpose of this study is to develop a valid and reliable assessment tool for dating violence suitable for Turkish culture. This research was designed according to an exploratory sequential design. The research was collected from university students between the ages of 18-30. 90 students are in the qualitative study group and 1021 students are in the quantitative study group. Qualitative data were analyzed descriptively under the themes of physical, sexual and emotional violence. Quantitative data were collected online from 1021 university students and exploratory and confirmatory factor analysis, reliability and item analysis were made on the data. Analysis results showed that the scale with a five-point likert-type rating scale consisted of 28 items and four-factor. The Cronbach Alpha coefficient, Spearman Brown, Guttman Split-Half and Composite reliability coefficients were calculated for the internal consistency of the scale, and it was found to be a sufficient level. Pearson correlation was calculated and the relation between Dating Violence Scale and Intimate Partner Violence Attitude Scale-Revised was calculated as 61. The results show that the scale is a valid and reliable scale.

Keywords

Dating Violence
Scale Development
University Students

About Article

Received: 05.12.2021
Accepted: 18.03.2022
Doi: 10.18026/cbayarsos.1032755

^a Bu çalışma 12-14 Kasım tarihlerinde düzenlenen "3. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi'nde" sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

^b İletişim Yazarı: sema.civan@cbu.edu.tr.

^c Arş. Gör. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık. ORCID: 0000-0003-2633-137X.

Giriş

Flört şiddeti, evli olmayan bireylerin ilişki içerisinde birbirlerine yönelik fiziksel, cinsel, duygusal şiddet davranışları ile ısrarlı takip ve kontrol amaçlı davranışlarını içeren bir yakın partner şiddet türüdür (CDC, 2015). Araştırmalar, flört şiddetinin psikolojik sorunlar ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Flört şiddetine maruz kalma, depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, anksiyete, anti sosyal davranış ve intihar riskini arttırmaktadır (Exner-Cortens, Eckenrode ve Rothman, 2014; Silverman, Raj, Mucci ve Hathaway, 2001). Bununla birlikte şiddete maruz kalma eğitim sorunları, riskli cinsel davranışlar ve madde kullanımını da beraberinde getirebilmektedir (Adams, Greeson, Kennedy ve Tolman, 2013; Bonomi, Anderson, Nemeth, Rivara ve Buettner, 2013; Silverman vd., 2001). Günümüzde üniversite öğrencileri arasında yaşanan şiddetinin olumsuz sonuçları bu konunun önemli bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınmasına neden olmaktadır.

Son yıllarda hem Türkiye'de hem de Dünya'da üniversite öğrencileri arasında flört şiddeti sıklığı ve yaygınlığı artmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezleri (CDC) 2015 yılında yayınladığı Ulusal Yakın Partner ve Cinsel Şiddet Araştırmasında (A National Intimate Partner and Sexual Violence Survey) her 4 kadından ve her 10 erkekten birinin 18-24 yaş arasında en az bir kere flört şiddetine maruz kaldığını belirtmiştir (Black, Sussman ve Unger, 2010). Straus (2008) 32 ülkeden 13.601 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmasında kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin üçte birinin son 12 ay içerisinde partnerine şiddet uyguladığını ifade etmiş ve bu şiddetin hem erkek hem kadınlar için çift yönlü olduğu belirtilmiştir. Araştırmalar, üniversite öğrencilerinin %20 ile %37'sinin fiziksel şiddete, %90'nın duygusal şiddete ve %2'si ile %18'nin cinsel şiddete maruz kaldığını göstermektedir (Shorey, Corneilus ve Bell, 2008). Türkiye'de flört şiddeti sıklığına bakıldığında, Toplu ve Hatipoğlu ve Sümer (2011) üniversite öğrencilerinin %35 ile %40'ının en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığı, %75 ile %85'inin duygusal şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir. Şiddet uygulama sıklıklarında ise Aba (2008) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmasında öğrencilerin %41 ile %48'nin duygusal şiddet, %6 ile %10'nun fiziksel şiddet ve %2 ile %14'nün ise cinsel şiddet uyguladığını ifade etmektedir. Açıköz ve vd. (2018) ise 88 tıp öğrencisi ile yaptığı çalışmasında %20.6'sının fiziksel şiddet, %66.2'sinin duygusal şiddet ve %7.4'ünün cinsel şiddet uyguladığını ifade etmiştir.

Dünya Sağlık Örgütü Dünya genelinde Şiddeti Önleme (Global Status Report on Violence Prevention) raporunda şiddet oranlarının tespit edilmesinin önemli olduğunu vurgulamakta ve Türkiye raporunda bu oranların düzenli olarak kaydedilmediği belirtilmektedir (WHO, 2014). Yurt dışında yapılan çalışmalara bakıldığında bu çalışmaların 1990'lı yıllardan itibaren yapıldığı görülürken Türkiye'de 2008 yılından itibaren flört şiddeti çalışmaya başlanmıştır. Ülkemizde yapılan çalışmaların son yıllarda artmasına rağmen halen sınırlı sayıda olduğu görülmektedir (Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost ve Temel 2008; Dikmen, Özaydın ve Dereli-Yılmaz, 2018; İftar, 2016; Özdere ve Kürtül, 2018). Türkiye'de flört şiddetine yönelik çalışmaların sınırlı olmasının en önemli sebeplerinden birini Türk kültürüne uygun ölçme aracının bulunmaması olduğu düşünülmektedir.

Alanyazında flört şiddete maruz kalma ve şiddeti uygulama sıklığını tespit etmek amacı ile Türkiye'de kullanılan ölçeklere bakıldığında Aba (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği'nin tek ölçek olduğu görülmüştür. Ölçek incelendiğinde yapı geçerliğinin (doğrulayıcı faktör analizi) yapılmadığı, madde sayısının fazla olduğu ve maddelerinin Türk Kültürüne uygun olmadığı görülmektedir. Ölçek hem

şiddeti uygulama hem de maruz kalma düzeyini ortaya koymak için kullanılmaktadır. Aba (2008) dışında Kılınçer ve Dost (2013) üniversite öğrencilerinin şiddete maruz kalma düzeylerini ölçmek amacı ile Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği geliştirmiştir. Ölçek şiddet uygulama davranışlarını ortaya koyamamakta sadece maruz kalma düzeyini ölçmektedir. Bu anlamda alanyazında şiddet uygulama davranışlarını ölçecek bir ölçme aracına ihtiyaç bulunmaktadır. Türkiye’de kullanılan diğer ölçeklere bakıldığında flört şiddeti tutumunu ölçmeye yönelik olarak Türkçe’ye uyarlandığı görülmektedir (Toplu-Demirtaş, Hatipoğlu-Sümer ve Fincham, 2017; Yumuşak ve Şahin, 2014). En sık kullanılan ölçek, Toplu-Demirtaş, Hatipoğlu-Sümer ve Fincham (2017) tarafından Türkçe’ye uyarlanan Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği- Gözden Geçirilmiş Formu olmaktadır. Bununla beraber sadece duygusal şiddeti ölçmeye yönelik ölçek çalışmalarının olduğu görülmektedir. Toplu-Demirtaş, Hatipoğlu-Sümer ve Fincham (2018) tarafından Türkçe’ye uyarlanan Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği ile Cankardaş-Nalbantçılar (2018) tarafından geliştirilen Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği kullanılan ölçeklerden bazılarıdır. Bundan dolayı fiziksel, cinsel şiddeti de içerisine dahil edilecek daha kapsamlı ölçeğin geliştirilmesi bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’de flört şiddetini ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca uluslararası düzeyde gerçekleştirilen araştırmalar ile karşılaştırılma yapılabilmesi için alanyazına ölçek kazandırılması önemli olmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada Türk kültürüne uygun üniversite öğrencilerinin flört ilişkisi içerisinde uygulanan şiddet davranışlarını ölçen bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın alanyazına yeni bir ölçek kazandırmanın yanında flört şiddetini önlemede risk altındaki bireylerin tespit edilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ülkemizde flört şiddeti sıklığının artması ve olumsuz sonuçların etkisi bu alanda yapılacak çalışmaları önemli hale getirmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Flört Şiddeti Ölçeği’nin geçerlik ve güvenilirlik analizlerini test etmek amacı ile yapılan bu çalışmada karma yöntem yaklaşımlarından keşfedici ardışık desen kullanılmıştır. Keşfedici ardışık desenin amacı, araştırmayı ilk olarak nitel yolla keşfetmeyi daha sonra nitel bulgulardan yola çıkarak veri aracı geliştirmeyi ve en son nicel veriler aracılığı ile analiz etme basamaklarını içermektedir (Creswell ve Plano-Clark, 2011). Keşfedici ardışık desen kullanılarak geliştirilen ölçeğin adımları Şekil 1’de özetlenmiştir.

Araştırmada sırasıyla (I) flört şiddeti alan yazını taranmış, (II) öğrencilerin karşılaştıkları veya yaşadıkları şiddet davranışlarını ortaya koymak için üniversite öğrencileri ile görüşme yapılmış ve açık uçlu sorulardan oluşan form aracılığı ile öğrencilerden nitel veriler elde edilmiş, (III) nitel verilerin analizi ile madde havuzu oluşturulmuş, (IV) hazırlanan madde havuzu uzman görüşüne sunulmuş, (V) uzman görüşleri alınmış, (VI) uzman görüşleri doğrultusunda yapılan değişiklikler ile ölçeğin pilot çalışması gerçekleştirilmiş, (VII) pilot çalışma ile hazır hale getirilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılabilmesi için nicel veriler toplanmış ve analiz edilmiştir.

Şekil 1. Ölçek geliştirme adımları

Ölçülecek Yapının Belirlenmesi

Flört şiddeti davranışlarını ölçecek yapının ortaya konması için ilk olarak flört şiddeti alan yazını taranmıştır. Bu kapsamda yurt dışı ve Türkiye’de kullanılan flört şiddeti ölçekleri incelenmiştir. Yurt dışında geliştirilen Abuse Within Intimate Relationships Scale (Borjesson Aarons ve Dunn, 2003), Abusive Behavior Inventory (Shepard ve Campbell, 1992), Dating Violence Questionnaire (Rodriguez-Franco vd., 2010) Violence in Adolescents Dating Relationship Inventory (Aizpitarte ve Rojas-Solís, 2019) ölçekleri ile birlikte Türkiye’de uyarlanan ölçeklerden Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği (Aba, 2008), Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (Toplu-Demirtaş, Hatipoğlu-Sümer ve Murphy, 2017) ve Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği (Toplu-Demirtaş, Hatipoğlu-Sümer ve Murphy, 2018) incelenmiştir.

Nitel Veri Toplama Süreci

Flört şiddeti ölçeğini geliştirmek için 90 üniversite öğrencisinden nitel veri toplanmıştır. Bu öğrencilerin 15’i ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış, 75 öğrenciden görüşmede kullanılan açık uçlu soruların yer aldığı Google form aracılığı ile veri toplanmıştır. Görüşmeler öncelikle romantik ilişkisi devam eden ya da daha önce romantik ilişki yaşayan öğrenciler ile yapılmıştır. Görüşmede araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan sorular incelenmek üzere 1 rehberlik ve psikolojik danışmanlık ve 1 ölçme ve değerlendirme alan uzmanına gönderilmiştir. Görüşler doğrultusunda düzeltme yapılarak öğrencilere romantik ilişkilerinde maruz

kaldıkları, uyguladıkları veya tanık oldukları fiziksel, cinsel ve duygusal şiddet davranışları ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Görüşmeler Zoom platformu üzerinden çevrimiçi olarak 45-50 dakika olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden önce öğrenciler ile bilgilendirilmiş onam formu paylaşılmış ve görüşmeler ses kaydına alınmıştır.

İkinci olarak, araştırmacı tarafından açık uçlu sorulardan oluşan form oluşturulmuştur. Google Formun, çevrimiçi ortamda doldurulması sağlanmıştır. Formda, araştırmanın amacı açıklanmış daha sonra duygusal, fiziksel ve cinsel şiddetin açıklamalarına yer verilmiştir. Hazırlanan form, öğrencilerin flört şiddetinin tanımı, maruz kaldıkları, uyguladıkları veya tanık oldukları şiddet davranışlarını açıklamalarına yönelik 4 sorudan oluşmaktadır. Görüşme ve açık uçlu anket aracılığı ile öğrencilerin en sık karşılaştıkları veya yaşadıkları şiddet davranışları belirlenerek analiz edilmiş ve ölçeğin madde havuzunda bu davranışlara yer verilmiştir.

Nitel Sonuçlar ile Madde Havuzunun Oluşturulması

Flört Şiddeti Ölçeği'nin geliştirilmesi için yapılan görüşmeler ve açık uçlu sorulardan elde edilen veriler yorumlanmış ve 48 maddelik madde havuzu oluşturulmuştur. Nitel verilerin yorumlanmasında, veri toplama aracının türüne ilk olarak 4'lü Likert tipi bir ölçek olmasına karar verilmiştir. Ölçekte yer alan maddelere verilen yanıtlar (1), nadiren (2), ara sıra (3), sıklıkla (4) arasında değişmektedir. 48 maddelik 4'lü Likert türünde taslak form oluşturulmuş ve uzman görüşüne sunulmuştur.

Uzman Görüşlerinin Alınması

Araştırmada yapılan çalışmalar doğrultusunda elde edilen 48 maddelik havuz için rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanından üç, ölçme ve değerlendirme alanından iki ve Türkçe öğretmenliği alanından bir olmak üzere toplam altı uzmandan görüş alınmıştır. Altı uzmanın ölçeğin maddelerini, dil, amaca ve ilgili alt boyutlara uygunlukları açısından değerlendirebilmeleri için 3 puanlı (uygun/kısmen uygun/uygun değil) bir değerlendirme formu hazırlanmıştır. Uzmanların ölçme aracı maddeleri ile ilgili görüşlerini veya maddenin uygun halini açıklama sütununa yazmaları istenmiştir. Maddelerin hiçbirisi "uygun değil" değerlendirmesi almadığı için tüm maddeler ölçekte yer almış ve uzmanların görüşleri doğrultusunda dil ve içerik açısından değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca ölçme değerlendirme uzmanlarının görüşü doğrultusunda hiçbir zaman (1), nadiren (2), ara sıra (3), sıklıkla (4) olarak belirlenen dördümlü likert tipindeki ölçme aracı çok sık (5) ifadesi eklenerek beşli Likert türünde bir ölçme aracına dönüştürülmüştür.

Pilot Uygulama

Yapılan değişiklikler sonucunda 48 maddelik form ile ölçeğin pilot çalışması gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma Manisa Celal Bayar Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık 2. Sınıfta öğrenim gören 35 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Manisa Celal Bayar Üniversitesi uzaktan eğitim derslerini Microsoft Teams programı üzerinden gerçekleştirmektedir. Bu nedenle uygulama çevrimiçi olarak Microsoft Teams programı aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerden uygulama sırasında maddelere ilişkin

değerlendirmelerini not ederek araştırmacı ile paylaşımları istenmiştir. Pilot çalışmada öğrencilerin son 12 ay içerisinde partnerlerine yaptıkları davranışları değerlendirmeleri istenmiştir. Öğrenciler Covid-19 pandemisi nedeni ile partnerleri ile görüşme sıklıklarının azaldığını ve partnerleri ile görüşemedikleri için bu davranışları cevaplandırmalarının mümkün olmadığını ifade etmişlerdir. Bu nedenle ölçek yönergesinde yer alan 12 ay ifadesi çıkarılmış ve ölçek yönergesine şu an devam eden ilişkileri varsa onu düşünerek yoksa önceki ilişkilerini düşünerek cevaplandırmalarına yönelik ifade eklenmiştir. Pilot uygulamada ölçeğin uygulama süresinin 5-10 dakika arasında değiştiği belirlenmiştir. Uygulama sonrasında öğrencilerin görüşleri doğrultusunda ölçekte düzenlemeler yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmada Türkiye'nin farklı üniversitelerinde öğrenim gören 1161 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. 90 öğrenciden çevrimiçi nitel veri toplanırken 1071 öğrenciden çevrimiçi nicel veri toplanmıştır. Çalışma grubu, nitel veri çalışma grubu ve nicel veri çalışma grubu olmak üzere iki başlıkta incelenmiştir. Her iki çalışma grubuna da öğrenciler amaçlı örneklem yolu ile seçilmiştir. Amaçlı örneklem, çalışmanın amacına bağlı olarak belirli özelliklere sahip kişilerin seçilmesini ifade etmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018). Çalışmaya romantik ilişkisi olan ya da daha önce romantik ilişki yaşamış olan öğrenciler katılmıştır. Nicel veri çalışma grubundan şu ana kadar romantik ilişki yaşamadığını söyleyen 50 öğrenci çıkarılmıştır. Çalışma grubu, nitel veri çalışma grubunda 90 öğrenci, nicel veri çalışma grubunda 1021 öğrenci olmak üzere toplam 1111 öğrenciden oluşmuştur. Aşağıda nitel ve nicel veri çalışma gruplarına dair detaylı bilgilere yer verilmiştir.

Nitel Veri Çalışma Grubu

Nitel çalışma grubunu görüşme yapılan 15 üniversite öğrencisi (9 kadın, 6 erkek) ile Google form aracılığı ile açık uçlu soruları cevaplandıran 75 üniversite öğrencisi olmak üzere toplam 90 öğrenci oluşturmaktadır. Nitel çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin %76'sını kadınlar, %24'ünü erkekler oluşturmaktadır. Öğrencilerin %95.5'i 18-25 yaş arasındadır. Öğrencilerin %42.2'si 3. sınıf öğrencisi iken çoğunluğunu (%66.6) Eğitim fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 1: Nitel Çalışma Grubu Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	69	%76.4
	Erkek	21	%23.6
	Toplam	90	%100
Yaş	18-25	86	%95.5
	26-30	4	%4.5
	Toplam	90	%100
Sınıf	Hazırlık	2	%2.22
	1.sınıf	4	%4.44
	2.sınıf	20	%22.2
	3.sınıf	38	%42.2
	4.sınıf	26	%28.8
	Toplam	90	%100
Üniversite	Eğitim Fakültesi	60	%66.6
	Mühendislik Fakültesi	4	%4.44
	Fen Edebiyat Fakültesi	6	%6.66
	İktisadi ve İ.BF	3	%3.33
	Tıp Fakültesi	2	%2.22
	Toplam	90	%100

Nitel Veri Çalışma Grubu

Çalışmada nitel verilerin toplandığı iki çalışma grubu bulunmaktadır. Birinci çalışma grubunda 575 üniversite öğrencisi, ikinci çalışma grubunda ise 446 üniversite öğrencisi yer almaktadır. Birinci çalışma grubundan elde edilen veriler ile açımlayıcı faktör analizi, ikinci çalışma grubundan elde edilen veriler ile doğrulayıcı faktör analizi, güvenilirlik ve madde analiz çalışmaları yürütülmüştür.

Birinci Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde öğrenim gören 575 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun katılımcılarının demografik bilgileri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubu 1'in Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	408	%71
	Erkek	167	%29
	Toplam	575	%100
Yaş	18-25	555	%96.5
	26-30	20	%3.5
	Toplam	575	%100
Eğitim durumu	Ön Lisans	138	%24
	Lisans	437	%76
	Toplam	575	%100
Sınıf	Hazırlık	9	%1.6
	1.sınıf	151	%26.3
	2.sınıf	175	%30.4
	3.sınıf	125	%21.7
	4.sınıf	101	%17.6
	4+	14	%2.4
	Toplam	575	%100
Şu an devam eden ilişki durumu	Evet	306	%53.2
	Hayır	269	%46.8
	Toplam	575	%100
Devam edenlerin ilişki süreleri	0-6 ay	77	%25.2
	7-11 ay	44	%14.3
	1-6 yıl	170	%55.5
	7 yıl+	15	%5
	Toplam	306	%100

Tablo 2 incelendiğinde, 408'i kadın, 167'si erkek olan üniversite öğrencilerinin %96.5'inin 18-25 yaş arasında olduğu görülmektedir. Üniversite eğitim durumuna bakıldığında %76'sı lisans öğrencisi iken %24'i ön lisans öğrencisidir. Üniversite öğrencilerin %56.7'si 1. ve 2. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Üniversite öğrencilerinin %53.2'sinin şu an devam eden bir ilişkisi varken bu ilişkilerin %60'nun 1 yıl ve üzerinde olduğu görülmektedir.

İkinci Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde öğrenim gören 446 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun katılımcılarının demografik bilgileri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Çalışma Grubu 2'nin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

	Gruplar	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	348	%78
	Erkek	98	%22
	Toplam	446	%100
Yaş	18-25	421	%94.4
	26-30	25	%5.6
	Toplam	446	%100
Eğitim durumu	Ön Lisans	144	%32.3
	Lisans	302	%67.7
	Toplam	446	%100
Sınıf	Hazırlık	13	%2.9
	1.sınıf	163	%36.5
	2.sınıf	109	%24.4
	3.sınıf	80	%17.9
	4.sınıf	60	%13.5
	4+	21	%4.7
	Toplam	446	%100
Şu an devam eden ilişki durumu	Evet	259	%58.1
	Hayır	187	%41.9
	Toplam	446	%100
Devam edenlerin ilişki süreleri	0-6 ay	54	%20.8
	7-11 ay	30	%11.6
	1-5 yıl	165	%63.7
	6 yıl+	10	%3.9
	Toplam	259	%100

Tablo 3 incelendiğinde 348'si kadın, 98'i erkek olan üniversite öğrencilerinin %94.4'nün 18-25 yaş arasında olduğu görülmektedir. Üniversite eğitim durumuna bakıldığında 67.7'si lisans öğrencisi iken %32.3'ü ön lisans öğrencisidir. Üniversite öğrencilerin %36.5'i 1. sınıf, %24.4'ü 2.sınıf, %17.9'u 3. sınıf ve %13.5'i 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Üniversite öğrencilerinin %58.1'nin şu an devam eden bir ilişkisi varken bu ilişkilerin %67.6'sının 1 yıl ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği- Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG)

Finchman ve vd. (2008) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe uyarlaması Toplu-Demirtaş, Hatipoğlu Sümer ve Finchman (2017) tarafından 270 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Ölçek, üniversite öğrencilerinin flört ilişkisinde psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumlarını ölçmektedir. Ölçek, istismar, kontrol ve şiddet olmak üzere 3 alt boyuttan ve 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5'li likert tipinde (1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=kararsızım, 4= katılıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) puanlanmaktadır. Ölçeğin geçerlik çalışmasında yapı geçerliği uyum indekslerinin (χ^2 (116, N = 280) = 310.00, Bollen-Stine corrected p = .00, χ^2/df = 2.67, CFI = .75, RMSEA = .08 (CI 90 % = .07-.09), SRMR = .08) kabul edilebilir olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği fiziksel alt boyutu ile Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği korelasyon katsayılarının .13 ile .59 arasında değiştiği belirtilmiştir. Ölçeğin güvenirliliği için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Analiz sonucunda tüm ölçek için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .74 olarak hesaplanırken alt boyutların .62 ile .72 arasında elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi nitel ve nicel olmak üzere iki aşamda gerçekleştirilmiştir. Nitel analizde görüşme ve Google form aracılığı ile toplanan nitel veriler analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin özetlenmesi ve yorumlanmasında betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz de her soruya verilen cevaplar ayrı ayrı incelenerek belirlenen temalar altında toplanmıştır. Analiz, katılımcıların görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılar ile desteklenmiş ve bulgular yorumlanarak incelenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Nicel analizde ilk olarak ölçeğin yapı geçerliğini ve faktör yapısını belirlemek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) gerçekleştirilmiştir. AFA, SPSS 22 Programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Daha sonra, elde edilen yapı Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir. Analizler LISREL 8.80 programı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nicel analiz kapsamında ölçeğin güvenirlilik ve madde analizleri de yapılmıştır. Bu analizlerle beraber ölçeğin tümü ve alt boyutları arasındaki korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve ölçeğin alt boyutlarının ayrı bir alt boyut oluşturduğunu ölçmek için bağımlı gruplar için t testi analizi kullanılmıştır. Ayrıca ölçeğin ölçüt geçerliği hesaplamasında korelasyon analizi yapılmıştır.

Bulgular

Nitel Bulgular

Nitel bulgular, fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve duygusal şiddet olmak üzere 3 tema altında incelenerek yorumlanmıştır. Görüşme yapılan öğrenciler Ö1-Ö15 olarak, açık uçlu formu cevaplandıran öğrenciler ise K1-K75 olarak kodlanmıştır. Öğrenciler tarafından yanıtlanan açık uçlu anket formları okunarak, görüşme yapılan öğrencilerin konuşmaları ise transkript üzerinden analiz edilmiştir. Madde havuzu hazırlanırken bu şiddet davranışları göz önüne alınmıştır.

Tema 1: Fiziksel Şiddet

Üniversite öğrencilerine ilişkilerinde fiziksel şiddet olarak tanımladıkları veya ilişkilerde tanık oldukları davranışlar varsa bu davranışları örnek vererek açıklamaları istenmiştir. Alınan cevaplar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Fiziksel Şiddet Davranışları

Davranışlar	Katılımcı No	f
Partneri itme	K25, K35, Ö2, Ö11	4
Partnere tokat atma	K20, K34, K35, Ö11	4
Eşyaları, nesnelere fırlatma	K12, Ö9, Ö10, Ö11	4
Partnerinin üzerine yürüme	Ö2	1
Partneri ısırma	K40	1
Partnerinin eline, koluna veya başına vurma	K10, K12, K25, Ö8	4
Partnerin kolunu ve bacağına sıkma	K40	1

Tablo 4'te öğrencilerin fiziksel şiddet davranışları olarak itme, tokat atma, nesne fırlatma, üzerine yürüme, ısırma, vurma ve sıkma davranışları görülmektedir. Öğrencilerin fiziksel şiddet davranışına şahit oldukları, uyguladıkları veya maruz kaldıkları görülmektedir. Fiziksel şiddet konusunda görüş bildiren öğrencilerde en çok itme, tokat atma, vurma ve nesne fırlatma davranışları görülmüştür. Öğrenciler fiziksel şiddet davranışlarını "Özellikle duygusal şiddete şahit olsam da fiziksel şiddet olarak itmek ve tokat atmaya şahit oldum." (K35), "Birkaç kere partnerimin kolunu sıkıştırdım ve dudağımı ısırıştırdım." (K40), "Bir kere üzerime yürüdü ben de durdum. Böyle boylu poslu bir çocuktan ben de dik dik baktım ve vuracak mısın dedim nasıl sinirli görmeniz lazımdı." (Ö2) ve "Diyelim ki sinirleniyordum dışarıya saldırganlık oluyordu, bir kere nesneyi duvara fırlatma falan ama daha sonra çok üzuldüm" (Ö9) şeklinde ifade etmişlerdir.

Tema 2: Cinsel Şiddet

Öğrencilerden ilişkilerde yaşadıkları ya da tanık oldukları cinsel şiddet davranışlarını açıklamaları istenmiştir. Alınan cevaplar Tablo 5'te sunulmuş ve örnek ifadeler yer verilmiştir.

Tablo 5. Cinsel Şiddet Davranışları

Davranışlar	Katılımcı No	f
Partnerini istemediği halde cinsel ilişkiye zorlama	K67, K73, Ö8, Ö2, Ö4, Ö11	6
Partneri istemediği halde öpme, sarılma	K38, K71, Ö4, Ö6, Ö11	5
Partneri istemediğinde dışarıda elini tutma	K71, Ö6	2
Partnerin cinsel içerikli fotoğraf göndermesini isteme	Ö9	1
Partner cinsel ilişki istemediğinde ikna etmeye çalışma	Ö8, Ö15	2
Partnerin cinsel istekliliğini/isteksizliğini eleştirme	Ö11	1

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin fiziksel şiddet gibi cinsel şiddet davranış örneklerine de görüşmelerde ve açık uçlu sorularda daha az yer verdikleri görülmüştür. Öğrenciler istemediği halde öpme, sarılma, elini tutma, ilişkiye zorlama, fotoğraf gönderme ve cinsel istekliliği/isteksizliği eleştirme davranışlarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler şahit oldukları ve maruz kaldıkları şiddet davranışlarını, "Çevremde gördüğüm flört ilişkisinde daha çok duygusal şiddet olsa da bir arkadaşım sevgilisi tarafından istenmediği halde öpülmüştü. Bundan rahatsız olduğumu dile getirmesine rağmen yine maruz kalmıştı." (K38), "İstmeden bedenine dokunma ve öpmek için ısrar etme ile karşılaştım ve hayır dur istemiyorum dedim ve elimle durdurdum." (K71), "Çoğunlukla cinsel anlamda kendi isteklerini zorlama ve tehdit etme ile karşılaştım." (K73), "Dışarıda elimi tutmak istediğinde istemediğimi söylesem de zorla elimi tutardı insanların görmesini istediğini söylerdi ben rahatsız olurum." (Ö6) ve "Ben istemediğimde sürekli imalar ile sözler ile gerekliliğini söyleyip bana baskı yapıyordu." (Ö8) şeklinde açıklamışlardır.

Tema 3: Duygusal Şiddet

Öğrencilerin ilişkilerde duygusal şiddet olarak tanımladıkları davranışları tanımlamaları istenmiştir. Öğrencilerin maruz kaldıkları, uyguladıkları ya da şahit oldukları duygusal şiddet davranışları Tablo 6'da açıklanmıştır.

Tablo 6. Duygusal Şiddet Davranışları

Davranışlar	Katılımcı No	f	Davranışlar	Katılımcı No	f
Partnerin görüşmelerine karışma (aile, arkadaş vb.)	K2, K14, K42 K47, K50, K63, Ö1, Ö2, Ö4,Ö8, Ö11,Ö12 Ö15	13	Partnerini sürekli kendisi ile vakit geçirmesi için zorlama	K40, Ö8, Ö2, Ö4, Ö6, Ö11	6
Partnerinin gittiği yerlere müdahale etme	K5, K11, K15, K23, K38, K42, Ö2, Ö4, Ö6, Ö8, Ö12, Ö15	12	Partnerini sürekli kontrol etme (telefonla arama, mesaj vb.)	K2, K6, K13, K23, K35, K38, K64, K73, Ö6, Ö8, Ö12, Ö14, Ö15	13
Partnerin dış görünüşüne karışma	K1, K8, K14, K38, K50, K59, K63, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15	16	Partnerine bağırma/sesini yükseltme	K3, K54, K55, K73, K74, Ö1, Ö2, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14	11
Partnerine hakaret etme/kötü sözler söyleme	K1, K2, K10, K15, K20, K23, K25, K30, K34, K50, K59, Ö2, Ö9, Ö10, Ö12,	15	Partnerinin değer verdiklerini (başarı, meslek vb.) aşağılama	K6, K7, K13 K23, K32, K35, K54, K72, Ö3, Ö7, Ö8, Ö11	12
Partnerin ailesini küçümseme	Ö8, Ö7, Ö13	3	Partneri ile sorun yaşadığında suçlama	K47, K59, K60, Ö2, Ö4, Ö13	6
Partnerine güvenmediğini söyleme	K35, Ö1, Ö9, Ö10, Ö11, Ö15	6	Partnerini sorun yaşadığında ayrılmakla tehdit etme	K50, K73, Ö2, Ö5, Ö15	5
Partnerinin duygularını görmezden gelme	K72, Ö5, Ö13	3	Partnerine sürekli geçmiş ilişkilerini hatırlatma	Ö4, Ö12, Ö13, Ö14	4
Partneri istemediği bir şey yaptığında konuşmama, ondan uzaklaşma	K2, K16, K41, K72, Ö1, Ö5	6	Partnerinin düşüncelerini görmezden gelme/baskı kurma	K6, K15, K45, K48, K73, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7	9
Partnerine yalan söyleme	K75, Ö3, Ö6	3	Partnerini başkaları ile kıyaslama	Ö2, Ö13	2

Tablo 6 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin duygusal şiddet davranış örneklerini fiziksel ve cinsel şiddet davranışına göre daha çok verdikleri görülmüştür. Bu durum ölçekte duygusal şiddet maddelerinin yoğun olmasına sebep olmuştur. Öğrenciler maruz kaldıkları, uyguladıkları ve tanık oldukları şiddet davranışlarını şu şekilde ifade etmişlerdir; “Bir arkadaşımın giydiği elbisenin kısa ve biraz açık olmasından dolayı erkek arkadaşı onu giymemesi konusunda şiddet uygulamıştı ve arkadaşım da elbisesini değiştirmek zorunda kalmıştı.” (K1), “İstediği şey yapılmadığında benimle konuşmayacağını veya soğuk davranacağını söyleyerek istediği şeyi zorla yaptırmaya çalışmasını duygusal şiddet örneği olarak verebilirim.” (K16), “Flörtüm gölge gibi sürekli peşimde olmak, kimlerle birlikteyim sürekli öğrenmek ve beni kısıtlamak isterdi.” (K39), “Bir tartışma yaşandığında sorumluluğun sadece bir kişi üzerine bırakılması. Örneğin sen beni sinirlendirdin senin yüzünden oldu gibi” (K47), “Daha önceki ilişkimden kalmış olabilir ama ben herşeyden şüpheleniyorum. Hem cinsleri ile karışmam ama özellikle erkek arkadaşı olduğunda kimdir nedir tanımak istiyorum, sürekli soru soruyorum, karışıyorum. ” (Ö1)

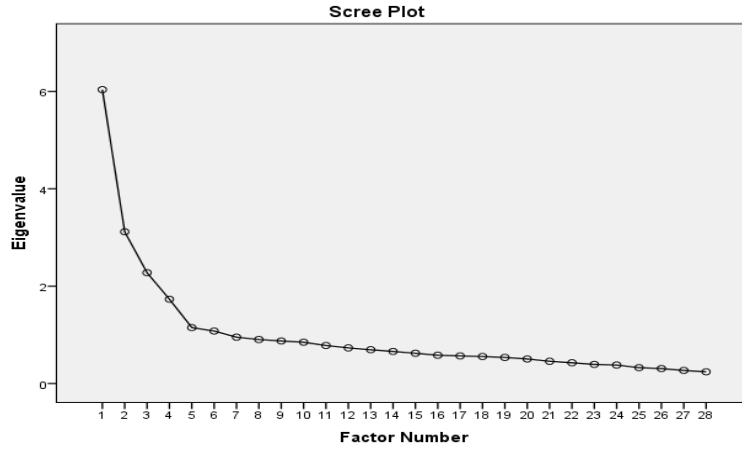
Nicel Bulgular

Flört Şiddeti Ölçeği'nin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Açımlayıcı faktör analizine başlamadan önce a) kayıp veri, b) uç değer, c) örneklem büyüklüğü, d) normallik, e) çoklu bağlantı varsayımların sağlanıp sağlanmadığına bakılmıştır. İlk olarak veri setinde kayıp veri kontrol edilmiş ve kayıp veriye rastlanmamıştır. Daha sonra uç değerleri değerlendirmek için ham puanlar z puanına dönüştürülmüş ve $|z| > 4.0$ (Hair, Black, Babin ve Anderson, 2010) dışında kalan 5 kişi analizden çıkarılmıştır. 5 kişi çıkarıldıktan sonra kalan 570 kişi ile (12:1 katılımcı/madde sayısı) faktör analizi için gerekli olduğu ifade edilen en az 10:1 örneklem sayısına ulaşıldığı görülmektedir (Costello ve Osborne, 2005). Normallik varsayımı tek değişkenli ve çok değişkenli normallik ile incelenmiştir. Kline'nun (2011) çarpıklık değerinin ± 3 , basıklık değerinin ise $\pm 10'$ dan küçük olduğu durumlarda normalliğin sağlandığı ifade edilmektedir. Veri setinde çarpıklık < 3 , basıklık < 10 ölçütünü karşılanmadığı ve tek değişkenli normalliğin ihlal edildiği tespit edilmiştir. Çok değişkenli normallik için Mardia çok değişkenli çarpıklık ve basıklık katsayısı hesaplanmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı çıkan ($p < 0.05$) çoklu çarpıklık ve basıklık değeri ve Mardia katsayısı > 3.00 çoklu normalliğin ihlali olarak yorumlanmaktadır (Phakiti, Costa, Plonsky ve Starfield 2018; Şencan ve Fidan, 2020). Yapılan analizde çoklu değişkenli çarpıklık ve basıklık değerleri ile ($\chi^2 = 441,18$, $p < .005$) çoklu normalliğin ihlal edildiği görülmektedir. Çoklu bağlantı için Varyans Şişme Faktörü (VIF) ile Tolerans değerleri incelenmiştir. VIF değerinin (1.064) $10'$ dan küçük, Tolerans değerinin (0.94) $0.10'$ dan büyük olduğu için çoklu bağlantı sorunu olmadığı tespit edilmiştir (Hair ve vd., 2010). Varsayımlar sağlandıktan sonra 570 kişi ile Açımlayıcı Faktör Analizine geçilmiştir.

Açımlayıcı Faktör analizinde ilk olarak maddeler arası korelasyona bakılmıştır. Maddeler arasındaki korelasyonun $0.30'$ dan ($R^2 \geq 0.3$) büyük olması gerekmektedir (Tabachnick ve Field, 2013; Pallant, 2015). (I) Yapılan incelemede 0.30 'un altında olan 5, 10, 27, 29 ve 43 numaralı maddeler analizden çıkarılmıştır. Analize kalan 43 madde ile devam edilmiştir. İkinci olarak, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik değerlerine bakılmıştır ve KMO değerinin 0.82 ve Bartlett Küresellik değerinin ($p < .001$) anlamlı olduğu görülmektedir. KMO değerinin 0.60 üzeri olması ve Bartlett Küresellik değerinin anlamlı olması ölçeğin veri analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Pallant, 2015). Analizde normallik varsayımı ihlal edildiği için Temel Eksen Faktörü (TEF) yöntemi kullanılmıştır. Temel Eksen Faktörü

normallik varsayımı ihlal edildiğinde güçlü bir yöntem olduğu için kullanılması önerilmektedir (Osborne, 2014; Phakati vd., 2018; Şencan ve Fidan, 2020). Analizde 43 maddenin faktör sayısını belirlemek için paralel analiz kullanılmıştır. Araştırmada paralel analiz hesaplaması için çevrimiçi (<https://analytics.gonzaga.edu/parallelengine>) siteden yararlanılmıştır. Rastgele üretilen veri setinde yer alan değerler ile öz değerler karşılaştırılmış ve rastgele değeri geçen öz değerler tutulmuştur (Osborne, 2014; Pallant, 2015). İlk hesaplama sonucunda 43 madde için 7 faktör sayısı belirlenmiştir. 7 faktörlü yapı için eğik döndürme yöntemlerinden Promax yöntemi kullanılmıştır. Promax yönteminin eğik döndürme yöntemlerinde kullanılması gerektiği ifade edilmektedir (Thompson, 2004). Faktör analizinde faktör yüklerinin 0.32'nin üstünde olması (Tabachnick ve Field, 2013) ve faktör yükleri arasında en az 0.10'luk fark olması kabul edilmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2016). Bu nedenle analizde faktör yükü 0.32'in altında olan 4 madde (34, 19, 33, 47) ve faktör yapılarında toplanmayan 11 madde (46, 38, 37, 41, 32, 18, 12, 15, 20, 42, 40) olmak üzere toplam 15 madde analizden çıkarılmıştır. Her madde çıkarma işleminden sonra paralel analiz tekrarlanmıştır. Şekil 2 incelendiğinde çizgi eğiminin net şekilde azaldığı kırılma noktasının 4 olduğu görülmektedir.

Şekil 2. Ölçeğin döndürme sonrası yamaç-birikinti grafiği

Faktörlerde toplanan maddelerin içeriği ve kuramsal yapı göz önüne alınarak sırası ile “fiziksel şiddet” (6, 7, 11, 14, 16, 22, 24, 48), “duygusal şiddet” (9, 13, 17, 23, 26, 31, 35, 36, 39, 44), “cinsel şiddet” (21, 25, 28, 30, 45) ve “kontrol davranışı” (1, 2, 3, 4, 8) olmak üzere 4 alt boyutta toplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin faktör yükleri Tablo 7’de belirtilmiştir.

Tablo 7. Flört Şiddet Ölçeği'nin Madde Faktör Yük Değerleri

Döndürülmüş Faktör Yükleri							
	Faktör 1		Faktör 2		Faktör 3		Faktör 4
M7	.848	M31	.734	M28	.834	M2	.951
M14	.755	M9	.556	M21	.815	M1	.724
M22	.653	M39	.544	M45	.757	M3	.493
M6	.624	M44	.507	M25	.522	M8	.425
M16	.603	M23	.497	M30	.520	M4	.345
M11	.507	M26	.496				
M24	.431	M36	.487				
M48	.402	M35	.446				
		M17	.435				
		M13	.378				
T. Varyans							
%46,99	%21,56		%11,13		%8,12		%6,18

Tablo 7 incelendiğinde, ölçeğin fiziksel şiddet alt boyutundaki yük değerleri .85-.40; duygusal şiddet alt boyutundaki yük değerleri .73-.38; cinsel şiddet alt boyutundaki yük değerleri .83-.52; kontrol davranışı alt boyutundaki yük değerleri ise .95-.35 arasında değişmektedir. Açımlayıcı faktör analizi sonucuna göre dört faktörlü yapının açıkladığı toplam varyans %46.99 olmuştur. Faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkıları birinci faktör için %21.56, ikinci faktör için %11.13, üçüncü faktör için %8.12 ve dördüncü faktör için de %6.18 olarak hesaplanmıştır. Kline (2011) faktörlerin toplam varyansa olan katkılarının en az %40 olması gerektiğini ifade etmektedir.

Flört Şiddeti Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Doğrulayıcı faktör analizine başlamadan önce a) kayıp veri, b) uç değer, c) örneklem büyüklüğü, d) normallik, e) çoklu bağlantı varsayımların sağlanıp sağlanmadığına bakılmıştır. İlk olarak veri setinde kayıp veri kontrol edilmiş ve kayıp veriye rastlanmamıştır. Daha sonra uç değerleri değerlendirmek için ham puanlar z puanına dönüştürülmüş ve $|z| > 4.0$ (Hair vd., 2010) dışında kalan 3 kişi analizden çıkarılmıştır. 443 kişi ile (16:1 katılımcı/madde sayısı) faktör analizi için gerekli olduğu ifade edilen en az 10:1 örneklem sayısına ulaşıldığı görülmektedir (Costello ve Osborne, 2005). Normallik varsayımı tek değişkenli ve çok değişkenli normallik ile incelenmiştir. Tek değişkenli normallikte histogram grafiği ve betimsel istatistik değerlerine bakılmıştır. Kline'nın (2011) çarpıklık değerinin ± 3 , basıklık değerinin ise ± 10 'dan küçük olduğu durumlarda normalliğin sağlandığı ifade edilmektedir. Veri setinde çarpıklık < 3 , basıklık < 10 ölçütünü karşılanmadığı ve tek değişkenli normalliğin ihlal edildiği tespit edilmiştir. Çok değişkenli normallik için Mardia çok değişkenli çarpıklık ve basıklık katsayısı hesaplanmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı çıkan (p

<0.05) çoklu çarpıklık ve basıklık değeri ve Mardia katsayısı > 3.00 çoklu normalliğin ihlali olarak yorumlanmaktadır (Phakiti vd., 2018; Şencan ve Fidan, 2020). Yapılan analizde çoklu değişkenli çarpıklık ve basıklık değerleri ile ($\chi^2 = 239,92$, $p < .005$) çoklu normalliğin ihlal edildiği görülmektedir. Çoklu bağlantı için Varyans Şişme Faktörü (VIF) ile Tolerans değerleri incelenmiştir. VIF değerinin (1.043) 10'dan küçük, Tolerans değerinin (0.95) 0.10'dan büyük olduğu için çoklu bağlantı sorunu olmadığı tespit edilmiştir (Hair vd., 2010; Pallant, 2015). Varsayımlar sağlandıktan sonra 443 kişi ile Doğrulayıcı Faktör Analizine geçilmiştir.

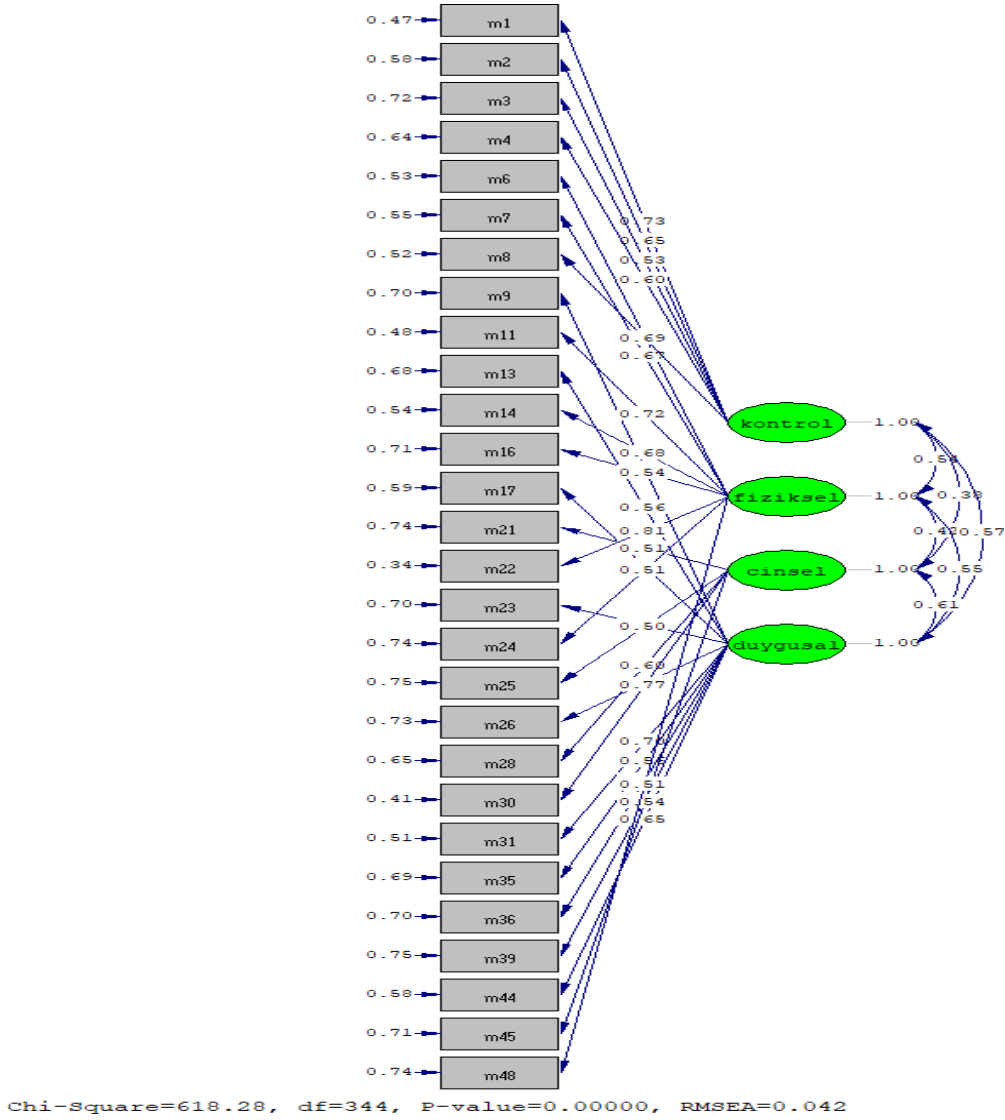
Analizde dört boyutlu faktör yapısını doğrulamak için Ağırlıklandırılmamış En Küçük Kareler Analizi (Unweighted Least Squares) kullanılmıştır. Ağırlıklandırılmamış En Küçük Kareler Analizi, verilerin kategorik veya aşırı derece normalliğin ihlal edildiği durumlarda kullanılmaktadır (Brown, 2006). Modelin veri uyumunun değerlendirilmesinde χ^2/sd oranı, yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA), Düzenlenmiş İyilik Uyum İndeksi (AGFI), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NNFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), İyilik Uyum İndeksi (GFI) ve standardize edilmiş kök artık kareler ortalaması artığı (SRMR) dikkate alınmıştır. Modelin uyumuna karar vermek için Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller (2003)'e göre hazırlanmış olan Tablo 8'deki değerler dikkate alınmıştır.

Tablo 8. Doğrulayıcı Faktör Analizinde Gerekli Olan Uyum İndeksleri Değerleri

İndeksler	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Ölçüm Değeri
χ^2/df	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 < \chi^2/sd \leq 3$	1.79
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 < RMSEA \leq .08$	.04
NFI	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI < .95$	.95
NNFI	$.97 \leq NNFI \leq 1.00$	$.95 \leq NNFI < .97$	.97
CFI	$.97 \leq CFI \leq 1.00$	$.95 \leq CFI < .97$	.98
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI < .95$	.97
AGFI	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.85 \leq AGFI < .90$	.96
SRMR	$0 \leq SRMR \leq .05$	$.05 < SRMR \leq .10$	.07

Tablo 8 incelendiğinde uyum indekslerinden SRMR değerinin kabul edilebilir olduğu diğer değerlerin (χ^2/df , RMSEA, NFI, NNFI, CFI, GFI, AGFI) iyi uyum sınırları içerisinde yer aldığı belirlenmiştir.

Yapılan DFA sonucunda Flört Şiddeti Ölçeğinin t değerlerinin fiziksel şiddet alt boyutu için 4.05 ile 9.59; duygusal şiddet için 4.05 ile 11.82; cinsel şiddet alt boyutunda 2.99-7.29 ve kontrol davranışı alt boyutu için 8.30- 12.73 arasında değiştiği ve tümünün $p < .01$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Flört Şiddeti Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda elde edilen path diyagramı Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Flört şiddeti ölçeği doğrulayıcı faktör analizi path diyagramı

Şekil 3 incelendiğinde madde faktör yüklerinin fiziksel şiddet alt boyutu için .51 ile .81 arasında, cinsel şiddet alt boyutu için .50 ile .77 arasında, duygusal şiddet alt boyutu için .51 ile .70 arasında ve kontrol davranışı alt boyutu için .53 ile .73 arasında değiştiği görülmektedir.

Flört Şiddeti Ölçeği'nin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Flört Şiddeti Ölçeği'nin güvenirliliği için Croanbach Alfa, Spearman Brown, Guttman-Split Half ve kompozit güvenirliliği [composite reliability (CR)] hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenirlilik hesaplamalarına Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9'da ölçeğin tümü için Croanbach alfa .89, Spearman Brown katsayısı .90, Guttman-Split Half katsayısı .90 ve kompozit güvenirlilik katsayısının .82 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının güvenirliliği ise Croanbach Alfa için .75 ile .84 arasında, Spearman Brown Katsayısı için .75 ile .87 arasında, Guttman Split-Half katsayısı için de .75 ile .86 arasındadır. Alt boyutların kompozit güvenirlilik katsayıları ise .74 ile .84 arasında değişmektedir.

Tablo 9. Flört Şiddeti Ölçeği Güvenirlik Analizi

	Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı	Spearman Brown Katsayısı	Guttman Split-Half	CR
Fiziksel	.84	.87	.86	.84
Duygusal	.83	.86	.86	.83
Cinsel	.75	.75	.75	.74
Kontrol	.77	.80	.79	.77
Toplam	.89	.90	.90	.82

Flört Şiddeti Ölçeğinin alt boyutlar ve toplamı için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları hesaplanmıştır. Tablo 10'a göre ölçeğin toplam ve alt boyutları arasındaki korelasyonun pozitif yönlü ve anlamlı ($p<.001$) olduğu görülmektedir. Alt boyutlar arasındaki korelasyon değerleri .29 ile .48 arasında değişmektedir.

Tablo 10. Flört Şiddeti Ölçeği Korelasyon Analizi

	Fiziksel	Duygusal	Cinsel	Kontrol
Duygusal	.48**			
Cinsel	.38**	.47**		
Kontrol	.43**	.46**	.29**	
Toplam	.73**	.88**	.61**	.73**

** $p<.001$

Flört Şiddeti Ölçeği'nin her bir alt boyutun farklı bir boyutu ifade ettiğini ortaya koymak amacı ile bağımlı gruplar t testi hesaplaması yapılmıştır. Tablo 11'de tüm alt boyutlar arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<.001$).

Tablo 11. Flört Şiddeti Ölçeği Alt Boyutları Bağımlı Gruplar t testi Sonuçları

	Ortalama Fark	t değeri
Fiziksel-Cinsel	3.62	28.91**
Fiziksel-Duygusal	-6.67	-29.88**
Fiziksel-Kontrol	1.19	7.86**
Cinsel-Duygusal	-10.3	-45.10**
Cinsel-Kontrol	-2.43	-16.28**
Duygusal-Kontrol	7.87	34.41**

** $p<.001$

Madde Analizi

Ölçeğin madde analizi için düzeltilmiş madde toplam korelasyonları hesaplanmış ve alt-üst %27'lik grup karşılaştırılması yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 12'de gösterilmektedir.

Tablo 12. Flört Şiddeti Ölçeği Madde Analizi Sonuçları

Maddeler	Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları ¹	t değerleri (Alt %27-Üst %27) ²
1	.49	11.322***
2	.43	9.785***
3	.40	10.769***
4	.44	9.453***
6	.49	5.756***
7	.47	5.635***
8	.53	10.130***
9	.45	13.915***
11	.50	7.362***
13	.46	12.418***
14	.49	5.508***
16	.37	5.225***
17	.56	14.608***
21	.34	4.885***
22	.59	7.575***
23	.50	8.206***
24	.39	5.004***
25	.36	3.209***
26	.44	11.524***
28	.41	4.380***
30	.48	6.175***
31	.60	14.169***
35	.49	8.478***
36	.49	8.881***
39	.43	10.161***
44	.57	10.981***
45	.36	4.395***
48	.42	4.833***

Tablo 12 incelendiğinde ölçeğin madde korelasyonlarının .34 ile .60 arasında değiştiği görülmektedir. Alt ve üst %27'lik grup karşılaştırması amacı ile yapılan bağımsız örneklem için t testi sonucuna göre maddelerde anlamlı düzeyde farklılık belirlenmiştir. Maddelerin t değerlerinin 4.380 ile 14.608 arasında değiştiği ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Flört Şiddeti Ölçeği'nin Ölçüt Geçerliği

Flört Şiddeti Ölçeğinin ölçüt geçerliğini belirlemek için Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesinde okuyan 75 üniversite öğrencisine Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG) uygulanmış ve aralarındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Korelasyon analizi sonuçları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Flört Şiddeti Ölçeği ve Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu Korelasyon Analizi

	Fiziksel	Duygusal	Cinsel	Kontrol	FŞÖ Toplam
YİŞTÖ-GG	.62**	.56**	.16	.42**	.61**

** $p < .001$

Tablo 13 incelendiğinde FŞÖ ve YİŞTÖ-GG arasında ($r = .61$, $p < .001$) pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. FŞÖ'nin alt boyutları ile YİŞTÖ-GG arasındaki ilişkiye bakıldığında fiziksel şiddet alt boyutu ($r = .62$, $p < .001$), duygusal şiddet alt boyutu ($r = .56$, $p < .001$) ve kontrol davranışı alt boyutu ($r = .42$, $p < .001$) ile YİŞTÖ-GG arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Cinsel şiddet alt boyutu ($r = .16$, $p < .001$) ile YİŞTÖ-GG arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Ölçeğin Puanlaması

Ölçek 4 alt boyut ve 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, hiçbir zaman (1), nadiren (2), ara sıra (3), sıklıkla (4) ve çok sık (5) olarak derecelendirilmektedir. Ölçeğin tümü ve alt faktörlerin her biri için ayrı puan hesaplanmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Bir katılımcının ölçekten alabileceği puan en az 28, en çok 140 puandır. Ölçeğin alt boyutlarından ve tamamından elde edilen yüksek puanlar şiddet davranışının yüksekliğine işaret etmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada flört şiddeti davranışlarını ölçen bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, ilk olarak görüşme ve açık uçlu sorulardan oluşan Google Form aracılığı ile şiddet davranışlarına yönelik nitel veriler toplanmıştır. Nitel veriler analiz edilerek madde havuzu oluşturulmuş ve uzman görüşleri alınarak pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracı uygulamaya hazır hale getirilerek ölçme aracının şiddet davranışlarını doğru şekilde ölçebilmesi için geçerlik, güvenilirlik ve madde analizleri gerçekleştirilmiştir.

Yapı geçerliğinin test edilmesi için ilk olarak Açıklayıcı Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir. Faktör sayısının belirlenmesinde paralel analiz kullanılmıştır. Araştırmalar paralel analiz

yönetimin faktör sayısını belirlemede etkili bir yöntem olduğunu, yamaç birikinti grafiği yöntemlerinin fazla sayıda faktör sayısı belirlenmesine neden olduğunu ortaya koymuştur (Koçak, Çokluk ve Kayri, 2016). Her madde çıkarma işleminden sonra paralel analiz tekrarlanmış ve promax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Faktör yüklerine bakıldığında Osborne (2014) faktör yüklerinde .40'ın üstünde değerlerin iyi bir ölçüt olduğu belirtilirken (Tabachnick ve Field (2013) .32'ün üstünde değerlerin kabul edilebilir olduğunu ifade etmiştir. Ölçekte iki madde (4, 13) dışındaki maddelerin .40'ın üstünde olduğu görülmektedir.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçek, 28 madde ve fiziksel şiddet (6, 7, 11, 14, 16, 22, 24, 48), "duygusal şiddet" (9, 13, 17, 23, 26, 31, 35, 36, 39, 44), "cinsel şiddet" (21, 25, 28, 30, 45) ve "kontrol davranışı" (1, 2, 3, 4, 8) olarak 4 alt boyuttan oluşmuştur. Partnere yönelik kontrol davranışları ölçekte ayrı bir boyut olarak adlandırılmıştır. Flört şiddeti ölçeği, kontrol davranışlarını da içeren fiziksel, cinsel ve duygusal şiddeti içeren davranışları kapsamaktadır (CDC, 2015). Bu sonuç kuramsal yaklaşımı ve yurt dışı alan yazınında geliştirilen ölçeklerle (Aizpitarte ve Rojas-Solís, 2019; Rodríguez-Díaz vd., 2016) benzerlik göstermektedir.

Açımlayıcı faktör analizinden sonra ölçeğin yapısı Doğrulamalı Faktör Analizi ile test edilmiştir. Doğrulamalı Faktör Analizinde elde edilen değerler yapıyı doğrulamaktadır. Ölçeğin uyum indeks değerleri RMSEA=0.4, NFI=.95, NNFI=. 97, CFI=.98, GFI=.97, AGFI=. 96, SRMR=0.7 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin t değerlerinin 4.05 ile 12.73 arasında değiştiği ve tümünün istatistiksel olarak $p<.001$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Madde faktör yüklerinin ise .50 ile .81 arasında olduğu görülmüştür. Kline (2011) .50 ve üzerindeki yüklerin büyük etki büyüklüğünü gösterdiğini ifade etmektedir. Bu doğrultuda, ölçeğin madde yüklerinin büyük etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir.

Ölçeğin güvenirliliği için yapılan analizler sonucunda elde edilen değerlerin .70'in üstünde olması ölçeğin iç tutarlılığının yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Hair vd. (2010) tarafından önerilen kompozit güvenirliliği hesaplamasının .70'in üzerinde olması yüksek güvenirliliği göstermektedir. Ayrıca madde ayırt edicilik analizleri sonucu tüm maddelerin alt ve üst %27'lik gruplarının madde ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunması iç tutarlılığın yüksekliğini göstermektedir (Büyüköztürk vd., 2018). Madde toplam korelasyonlarına bakıldığında Şencan (2005)'a göre tüm maddelerin düzeltilmiş korelasyon değerlerinin .30'ün üstünde olması gerekmektedir. Ölçeğin madde toplam korelasyonlarının .30'un üstünde olduğu görülmektedir. Ölçekte alt-üst %27'lik grup karşılaştırılmasında maddeler için farklılıklar anlamlı bulunmuştur ($p<.001$). Erkuş (2019)'a göre bu durum maddelerinin ayırt edicilik özelliğine sahip olduğunu göstermektedir. Son olarak, ölçeğin alt boyutlar ve toplamı için korelasyon değerlerinin .29 ile .48 arasında değiştiği görülmektedir. Bu sonuç tüm alt boyutlar arasındaki farkın anlamlı olduğunu ve her bir alt boyutun farklı bir boyut olduğunu ifade etmektedir (Başol ve Evin-Gencil, 2013). Bulgular, flört şiddeti davranışlarını ölçen bu ölçme aracının 28 madde ve 4 alt boyut ile geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Dört faktörlü yapının açıkladığı toplam varyans %46.99 olarak bulunmuştur.

Bu araştırmanın sonuçları değerlendirilirken bazı sınırlılıklar göze çarpmaktadır. Bu çalışmada, 18-30 yaş arasındaki üniversite öğrencilerine yönelik Flört Şiddeti Ölçeği geliştirilmiştir. Elde edilen verilerin genellenebilirliğini arttırmak için farklı örneklerde uygulanması gerekmektedir. Türkiye'de şiddet davranışlarını ölçen bir araç olmadığı için ölçüt geçerliliği Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu ile yapılmıştır. Bu nedenle farklı ölçekler ile daha büyük katılımcıların yer aldığı çalışmalar

yapılabilir. Çalışma gruba bakıldığında, kadın katılımcıların sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Erkek katılımcıların daha fazla yer aldığı çalışmaların da yapılması önemli olmaktadır. Ayrıca ölçek verilerinde cevapların normal dağılım göstermemesi şiddet davranışlarını ölçen ölçeklerde katılımcıların yanlış davranışlarını akla getirmektedir. Bu nedenle yanlış davranışların tespit edilebilmesi için çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye’de flört şiddeti uygulama sıklığının tespit edilmesi ve şiddet uygulamada etkili faktörlerin tespit edilmesine yönelik araştırmaların yapılması önem taşımaktadır. Geliştirilen flört şiddeti ölçeğinin alan yazına bu anlamda katkı sağlaması beklenmektedir. Bununla beraber şiddet davranışları üzerinde etkili olan faktörlerin tespit edilmesi ve önleme programlarının uygulanmasında, flört şiddeti ölçeğinin kullanımı önemli olmaktadır. Son yıllarda artan şiddet olayları ve medyaya yansıyan haberler şiddet davranışları üzerinde yapılan çalışmaların artırılmasını gerektirmektedir.

Kaynakça

- Aba, Y. A. (2008). *Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeğinin " The Revised Conflict Tactics Scale (Cts2)" Üniversite Öğrencilerinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye.
- Adams, A. E., Greeson, M. R., Kennedy, A. C., & Tolman, R. M. (2013). The effects of adolescent dating abuse on women's educational attainment and earnings. *Journal of Interpersonal Violence, 28*(17), 3283-3300.
- Aizpitarte, A., & Rojas-Solís, J. L. (2019). Factor structure of the violence in adolescents' dating relationships inventory for Mexican youth (VADRI-MX). *International Journal of Psychological Research, 12*(2), 29-36.
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T., ve Temel, F. (2008). *Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarında Öğrenim Gören Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi, Teknik Rapor. Ankara. Erişim adresi: http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/flort_siddeti.pdf.
- Başol, G., ve Evin Gencil, İ. (2013). Yansıtıcı Düşünme Düzeyini Belirleme Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13*(2), 929-946.
- Black, D. S., Sussman, S., & Unger, J. B. (2010). A further look at the intergenerational transmission of violence: Witnessing interparental violence in emerging adulthood. *Journal of Interpersonal Violence, 25*(6), 1022-1042.
- Bonomi, A. E., Anderson, M. L., Nemeth, J., Rivara, F. P., & Buettner, C. (2013). History of dating violence and the association with late adolescent health. *BMC Public Health, 13*(1), 1-12.
- Borjesson, W. I., Aarons, G. A., & Dunn, M. E. (2003). Development and confirmatory factor analysis of the abuse within intimate relationships scale. *Journal of Interpersonal Violence, 18*(3), 295-309.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York: Guilford Publications.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (24. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cankardaş-Nalbantçılar, S. (2018). *Yakın İlişkide Psikolojik Şiddet Deneyimi ile Travmatik Stres Belirtileri Arasında Peritratmatik Sıkıntı ve Kontrol Kaybı ile Posttravmatik Duyguların Aracı Rolü* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Centre for Disease Control and Prevention Centers for Disease Control and Prevention National Center for Injury Prevention and Control (2015). *Intimate partner violence surveillance uniform definitions and recommended data elements. Version: 2.0*. Retrieved from: <https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/ipv/intimatepartnerviolence.pdf>.
- Costello, A. B., & Osborne, J. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment Research & Evaluation, 10*(7), 1-9.
- Creswell, J. W. ve Plano-Clark, V. L. (2011). *Karma Yöntem Araştırmaları* (Y. Dede ve S. Beşir-Demir, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çokluk, Ö. Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk (2016). *Sosyal Bilimler için Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları* (4 Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Dikmen, H. A., Özaydın, T., ve Yılmaz, S. D. (2018). Üniversitedeki Kadın Öğrencilerde Yaşanan Flört Şiddeti ile Anksiyete ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 170-176.
- Erkuş, A. (2019). *Psikolojide Ölçme ve Ölçek Geliştirme* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J. & Rothman, E. (2014). Longitudinal associations between teen dating violence victimization and adverse health outcomes. *Pediatrics*, 131(1), 71-78.
- Hair, J., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Educational International.
- İftar, M. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum ve Davranışları* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye.
- Kılınçer, A. S., ve Dost, M. T. (2013). Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 4(1), 15- 32.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (pp. 3-427). New York: The Guilford Press.
- Koçak, D., Çokluk, Ö. ve Kayri, M. (2016). Faktör Sayısının Belirlenmesinde MAP Testi, Paralel Analiz, K1 ve Yamaç Birikinti Grafiği Yöntemlerinin Karşılaştırılması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 330-359.
- Osborne, J. W. (2014). *Best practices in exploratory factor analysis*. Scotts Valley, CA: CreateSpace Independent Publishing.
- Özdere, M. ve Kürtül, N. (2018). Flört Şiddeti Eğitiminin, Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Social Science Development Journal*, 3(9), 123-136.
- Pallant, J. (2015). *SPSS Kullanma Kılavuzu: SPSS ile Adım Adım Veri Analizi*. (S. Balcı ve B. Ahi, Çev). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Phakiti, A., Costa, P. D., Plonsky, L., & Starfield, S. (2018). *The palgrave handbook of applied linguistics research methodology*. Sydney: Palgrave.
- Rodríguez-Franco, L., Borrego, J. L., Javier, F., Díaz, R., Molleda, C. B., Bellerín, M. A. A., & Pineda, C. E. (2010). Validation of the Dating Violence Questionnaire (DVQ-R). *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 17(1), 77-84.
- Shepard, M. F., & Campbell, J. A. (1992). The abusive behavior inventory: A measure of psychological and physical abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 7(3), 291-305.
- Shorey, R. C., Cornelius, T. L., & Bell, K. M. (2008). Behavioral theory and dating violence: A framework for prevention programming. *The Journal of Behavior Analysis of Offender and Victim Treatment and Prevention*, 1(4), 1-13.
- Silverman, J. G., Raj, A., Mucci, L. A., & Hathaway, J. E. (2001). Dating violence against adolescent girls and associated substance use, unhealthy weight control, sexual risk behavior, pregnancy and suicidality. *Jama*, 286(5), 572-579.
- Straus, M. A. (2008). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and Youth Services Review*, 30(3), 252-275.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Geçerlik ve Güvenirlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şencan, H. ve Fidan, Y. (2020), Likert Verilerinin Kullanıldığı Keşfedici Faktör Analizlerinde Normallik Varsayımı ve Faktör Çıkarma Üzerindeki Etkisinin SPSS, Factor ve Prehis Yazılımlarıyla Sınanması. *Business and Management Studies: An International Journal*, 8(1), 640-687.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston, Pearson.

- Thompson, B. (2004). *Exploratory and confirmatory analysis: understanding concepts and applications*. Washington, DC, USA: American Psychological Association.
- Toplu, E., ve Hatipoğlu-Sümer, Z. (2011). *Flört İlişkisinde Şiddetin Yaygınlığı ve Türleri*. XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Erişim adresi: https://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=133693.
- Toplu-Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z., & Fincham, F. (2017). Intimate partner violence in Turkey: the Turkish intimate partner violence attitude scale-revised. *Journal of Family Violence*, 32, 349-356.
- Toplu-Demirtaş, E. T., Sümer, Z. H., & Murphy, C. M. (2018). Turkish version of the multidimensional measure of emotional abuse: Preliminary psychometrics in college students. *Violence and Victims*, 33(2), 275-295.
- World Health Organization (2014) *Global Status Report On Violence Prevention 2014*. Retrieved from: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564793>.
- World Health Organization (2012). *Understanding and addressing violence against women, Intimate partner violence*. Retrieved from: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77432/WHO_RHR_12.36_eng.pdf.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yumuşak, A. ve Şahin, R. (2014). Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçeklerinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 233-252.